

**Polítiques Redistributives i Estats del Benestar
Comparats**

Codi: 42717
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313228 Política Social, Treball i Benestar	OT	0	2

Professor/a de contacte

Nom: José Antonio Noguera Ferrer

Correu electrònic: jose.noguera@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Prerequisites

Cap

Objectius

El mòdul se centra en l'anàlisi i avaluació de diversos mecanismes de redistribució de renda i oportunitats que funcionen en els Estats del benestar contemporanis. En concret, el mòdul permet l'aprofundiment teòric i empíric en el coneixement científic-social acumulat sobre tres grans qüestions clau:

- 1) Els fonaments teòrics i normatius subjacents als principis de justícia distributiva que els Estats del benestar intenten implementar, així com la percepció i valoració social dels mateixos i de la seva realització efectiva.
- 2) El paper de les polítiques de garantia d'ingressos en la satisfacció de la funció redistributiva dels Estats del benestar, el seu estudi comparatiu en diferents països, i les diferents alternatives a les polítiques existents.
- 3) El lloc d'aquests principis i polítiques en diferents règims de benestar, en connexió amb el debat científic-social sobre la configuració sociohistòrica dels mateixos.

Competències

- Dissenyar, implementar i avaluar les polítiques socials i els processos que incideixen en la redistribució de recursos i en la millora del benestar de la ciutadania, en diferents àmbits i des d'una perspectiva europea.
- Distingir les principals transformacions econòmiques, polítiques, socials i culturals de les societats complexes per a analitzar els reptes fonamentals que plantegen per a la igualtat i el benestar.
- Proposar solucions innovadores i emprenedores en el seu camp d'estudi.
- Utilitzar i gestionar informació bibliogràfica i recursos informàtics en l'àmbit d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els principals dilemes o trade-off que suposa l'aplicació de diversos principis distributius que inspiren les polítiques de benestar social en diversos contextos sociohistòrics.
2. Aplicar les principals troballes del debat sobre els règims de benestar en la literatura científicosocial sobre els estats del benestar contemporanis a l'avaluació de diverses polítiques redistributives.
3. Aplicar metodologies per avaluar l'efecte redistributiu de les polítiques esmentades.

4. Elaborar argumentacions fonamentades sobre els principals reptes que, en matèria de polítiques redistributives, tenen plantejats les societats avançades en l'actual context de crisi econòmica.
5. Identificar els condicionants de les polítiques de renda i les polítiques familiars en diversos contextos econòmics, polítics, socials i culturals.
6. Identificar quins són els principals problemes de disseny institucional i implementació de les polítiques de garantia de rendes i de les polítiques familiars en el context dels estats del benestar contemporani.
7. Proposar solucions innovadores i emprenedores en el seu camp d'estudi.
8. Utilitzar i gestionar informació bibliogràfica i recursos informàtics en l'àmbit d'estudi.

Continguts

Sessió 1. Justícia distributiva i polítiques de redistribució

Teories de la justícia distributiva i criteris de distribució. Rellevància de les teories normatives per a la ciència social i la política social. Utilitarisme. Rawls i la justícia com a equitat. El criteri maximin.

Lectura:

- Rawls, John (1971). *Teoría de la justicia* (Madrid, Fondo de Cultura Económica, 1995), § 1-4, 17, 43 i pp.280-281.

Sessió 2. Igualtat i redistribució

El debat sobre "igualtat de què?". Suficiència, prioritat i igualtat. Mesures de la redistribució i la igualtat: problemes i controvèrsies. La crítica de Hayek, Nozick i el liberalisme. Cohen i la justícia socialista. Altres igualitarismes.

Lectura:

- Casal, Paula i Williams, Andrew (2008). "Equality", a C. McKinnon (ed.), *Issues in Political Theory*. Oxford, Oxford University Press, pp.149-171.

Sessió 3. Redistribució, predistribució i Estats de benestar

Justícia distributiva i Estats de benestar. Problemes típics del disseny institucional de les polítiques redistributives. Polítiques de renda i sistema fiscal. Predistribució i redistribució. Inversió social.

Lectura:

- Noguera, José A. (2017). "Redistribución, predistribución y garantía de rentas", a J. Zalakaín i B. Barragué (coords.), *Repensar las políticas sociales: predistribución e inversión social*. Madrid, Editorial Grupo 5 - Kutxa Fundazioa.

Sessió 4. Universalisme vs focalització a les polítiques redistributives

Universalisme vs. focalització. Beneficia l'Estat del benestar als més pobres, i ho hauria de fer? *Means-testing* i altres mètodes de focalització. El debat sobre la "paradoxa de la redistribució" de Korpi i Palme. Focalització dins l'universalisme.

Lectura:

- Korpi, Walter & Palme, Joakim (1998). "The Paradox of Redistribution and Strategies of Equality: Welfare State Institutions, Inequality, and Poverty in the Western Countries, *American Sociological Review* 63(5):661-687.

Sessió 5. Polítiques de garantia de rendes mínimes contra la pobresa.

Pobresa: conceptes, mesures i indicadors. Polítiques de garantia de rendes i redistribució. Tipologies. Tipus de condicionalitat. Els programes de rendes mínimes a Espanya i la Unió Europea. Problemes dels programes de rendes mínimes.

Lectures:

- Noguera, José A. (2019). "Las rentas mínimas autonómicas en España: balance y retos de futuro", a J. Sevilla (ed.), *Reforzar el bienestar social: del ingreso mínimo a la renta básica*. Madrid, Observatorio Social de La Caixa.
- Aguilar-Hendrickson, Manuel & Arriba, Ana (2020). "Out of the wilderness? The coming back of the debate on minimum income in Spain and the Great Recession", *Social Policy & Administration*, 54(4):556-573.

Sessió 6. Reformes recents i propostes alternatives en garantia de rendes.

Línies de reforma de les polítiques de renda. Integració d'impostos i prestacions. *Workfare* i *in-work benefits*; crèdits fiscals i complements salarials. Superant la condicionalitat: renda garantida, renda bàsica universal i impost negatiu. La resposta de les polítiques de garantia d'ingressos a la pandèmia de Covid-19.

Lectures:

- Ayala, Luis i Paniagua, Milagros (2019). "Los complementos salariales y la garantía de ingresos: posibilidades y límites", a J. Sevilla (ed.), *Reforzar el bienestar social: del ingreso mínimo a la renta básica*. Madrid, Observatorio Social de La Caixa.
- Noguera, José A. (2019). "La Renta Básica universal: un estado de la cuestión", *VIII Informe FOESSA sobre exclusión y desarrollo social en España*. Madrid, Fundación FOESSA-Cáritas.

Sessió 7. Preferències per la redistribució i percepcions socials de justícia distributiva.

Les idees intuïtives sobre justícia distributiva. La reciprocitat forta. La investigació sobre actituds cap a l'Estat del benestar. Principals troballes. Determinants del suport i rebuig social a les polítiques distributives i de rendes.

Lectura:

- Bowles, Samuel i Gintis, Herbert (2000). "¿Ha pasado de moda la igualdad? El *Homo reciprocans* y el futuro de las políticas igualitaristas", a Roberto Gargarella i Félix Ovejero (eds.), *Razones para el socialismo*. Barcelona, Paidós, 2001.

Sessió 8. La revolució conductual a les ciències socials i les polítiques redistributives

La investigació experimental sobre heurístiques i biaixos. Motivacions prosocials i suport a la redistribució. El *framing* de les polítiques de renda. El *nudging* aplicat a les polítiques de renda. Les heurístiques de mereixement.

Lectura:

- Van Oorschot, Wim i Roosma, Femke (2017). "The Social Legitimacy of Targeted Welfare and Welfare Deservingness", a W. Van Oorschot, F. Roosma, B. Meuleman y T. Reeskens (eds.), *The Social Legitimacy of Targeted Welfare. Attitudes to Welfare Deservingness*. Cheltenham, Edward Elgar.

Metodologia

El mòdul s'estructurarà sobre la base de diversos tipus de metodologies docents:

1. Classes magistrals a la primera part de les sessions.
2. Seminaris d'anàlisi de lectures i estudi de casos a la segona part de les sessions.
3. Tutories de seguiment fora d'horari lectiu.
4. Possibilitat d'exposicions orals a classe per part dels estudiants (a convenir amb el professorat).

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Activitats a classe	32	1,28	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Activitats formatives	68	2,72	1, 2, 4, 5

Avaluació

L'avaluació del mòdul es basarà en dos aspectes:

1) Exposició oral, assistència a les sessions (obligatòria) i participació activa a classe, especialment pel que fa a la discussió sobre les lectures obligatòries (50% de la nota final).

2) Entrega d'un treball escrit de 5000 paraules (50% de la nota final). Aquest treball s'haurà d'ajustar a les directrius següents:

1. En general, haurà de seguir l'estructura d'un *paper* acadèmic.
2. S'haurà d'haver pactat prèviament el tema amb el professorat del mòdul.
3. Haurà de tractar d'algun punt del temari del mòdul i/o de les lectures obligatòries.
4. Podrà consistir, si s'escau temàticament, en la part teòrica de la memòria del màster.
5. Es valorarà la fonamentació de les tesis que es defensin amb arguments i evidències pertinents: no s'admetran treballs de mera "opinió" ni impressionistes.
6. La incorrecció formal en la presentació del treball (redacció, ortografia, citacions bibliogràfiques, etc.) podrà ser motiu de suspens.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exposició oral, assistència i participació activa a classe	50%	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Treball escrit	50%	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

Bibliografia

A banda de la bibliografia citada en l'apartat de continguts, que és de lectura obligatòria per a les corresponents sessions, es pot consultar aquesta bibliografia complementària:

Aguilar, M., Arriba, A. & Moreno, G. (2019). "La garantía de ingresos mínimos". En FOESSA, *VIII Informe FOESSA*. Madrid: FOESSA.

Arnsperger, Christian y Van Parijs, Philippe (2000). *Ética económica y social. Teorías de la sociedad justa*. Barcelona, Paidós, 2002.

- Arriba, A. & Aguilar Hendrickson, M. (2019): "Crisis económica y transformaciones de la política de ingresos mínimos para la población activa", *Panorama Social*, 29: 91-107.
- Ayala, L., Arranz, J. M. & García Serrano, C. (2018): "Minimum Income Benefits in Spain: Impact on Poverty and Dynamics", *EQUALITAS Working Paper*, 54.
- Ayala, L., Arranz, J. M., García Serrano, C. & Martínez Virto, L. (2016): *El sistema de garantía de ingresos en España: tendencias, resultados y necesidades de reforma. Proyecto PROGRESS*. Madrid: Ministerio de Sanidad, Consumo y Bienestar Social.
- Barry, Brian. (1990). "The Welfare State versus the Relief of Poverty", *Ethics*, vol. 100, nº 3 (abril).
- Bergantiños, N., Font, R. & Bacigalupe, A. (2017): "Las rentas mínimas de inserción en época de crisis. ¿Existen diferencias en la respuesta de las comunidades autónomas?" *Papers*, 102(3): 399-420.
- Casal, Paula & Williams, Andrew (2008): "Equality", en C. McKinnon (ed.), *Issues in Political Theory*. Oxford, Oxford University Press, 149-171.
- CES (2017): *Informe sobre políticas públicas para combatir la pobreza en España*. Madrid: Consejo Económico y Social.
- Clayton, Matthew y Williams, Andrew (eds.) (2000). *The Ideal of Equality*. Londres, MacMillan.
- Crepaldi, C. (ed.) (2017): *Minimum Income Policies in EU Member States*. Brussels: European Parliament.
- De la Rica, S. & Gorjón, L. (2017): "Assessing the Impact of a Minimum Income Scheme in the Basque Country", *Working Paper Fedea, Estudios sobre la Economía Española - 2017/16*.
- De Wispelaere, J. & Noguera, J.A. (2012): "On the Political Feasibility of the Basic Income Guarantee", in R. Caputo (ed.), *Basic Income Guarantee and Politics: International Experiences and Perspectives on the Viability of Income Guarantee*. New York: Palgrave.
- Elster, Jon (1992). *Local Justice*. New York, Russell Sage Foundation.
- Fitzpatrick, Tony (2001). *Welfare Theory* (New York, Palgrave).
- Fernández, G. (ed.) (2015): *Hacia un sistema más inclusivo de garantía de rentas en España*. Madrid: Fundación FOESSA-Cáritas.
- Frazer, H. & Marlier, E. (2016): *Minimum Income Schemes in Europe. A study of national policies 2015*. European Social Policy Network.
- Gargarella, Roberto y Ovejero, Félix (comps.) (2001). *Razones para el socialismo* (Barcelona, Paidós).
- Goodin, Robert E. (1988). *Reasons for Welfare: The Political Theory of the Welfare State* (Princeton, N.J.: Princeton University Press).
- Goodin, Robert E. y Le Grand, Julian (1987). "Not Only the Poor", Cap. 10 de *Not Only the Poor. The Middle Classes and the Welfare State* (Londres, Allen & Unwin).
- Groot, L. et al. (2018): "Welfare States' Social Investment Strategies and the Emergence of Dutch Experiments on a Minimum Income Guarantee", *Social Policy & Society*, 18 (2): 277-287.
- Guillén, A. M. & León, M. (eds.) (2011): *The Spanish welfare state in European context*. Londres: Ashgate.
- Korpi, Walter & Palme, Joakim (1998). "The Paradox of Redistribution and Strategies of Equality: Welfare State Institutions, Inequality, and Poverty in the Western Countries", *American Sociological Review* 63(5):661-687.
- Le Grand, Julian (1997). "¿Caballeros, pícaros o subordinados? Acerca del comportamiento humano y la política social", *Desarrollo Económico*, vol. 38, nº 151 (octubre-diciembre 1998).

LeGrand, Julian (2003). *Motivation, agency, and public policy: of knights and knaves, pawns and queens*. Oxford, Oxford University Press.

Marinescu, I. (2018): "No Strings Attached. The Behavioral Effects of U.S. Unconditional Cash Transfer Programs", *NBER Working Paper* n° 24337, February.

Merkel, Wolfgang (2002). "Social justice and the three worlds of welfare capitalism", *Archives européennes de sociologie*, vol. XLIII, n° 1, pp. 59-91.

Miller, A. (2017): *A Basic Income Handbook*. Edinburgh: Luath Press.

Moreno, L. (ed.) (2009): *Reformas de las Políticas del Bienestar en España*. Madrid: Siglo XXI.

Moreno-Fuentes, F. J. & Marí-Klose, P. (eds.) (2015): *The Mediterranean Welfare Regime and the Economic Crisis*. Oxon: Routledge.

Natili, M. (2019): *The Politics of Minimum Income. Explaining Path Departure and Policy Reversal in the Age of Austerity*. Basingstoke-New York: Palgrave Macmillan.

Noguera, J. A. (2017): "Modelos de políticas de garantía de rentas contra la pobreza", in M. Kölling & P. Marí-Klose (eds.), *Los retos del Estado del bienestar ante las nuevas desigualdades*. Zaragoza: Fundación Manuel Giménez Abad.

Noguera, J. A. (2019a): "The Political Debate on Basic Income and Welfare Reform in Spain", *Social Policy & Society*, 18(2): 289-299.

Noguera, J. A. (2019b): "La Renta Básica universal: un estado de la cuestión", *VIII Informe FOESSA sobre Inclusión y Desarrollo Social en España*. Madrid: Fundación FOESSA.

Noguera, J. A. (2019c): "The Second-Best Road Ahead for Basic Income", *Comparative Labor Law & Policy Journal*, 40 (2): 223-238.

OECD (2017): "Basic income as a policy option: can it add up?", *Policy Brief on the Future of Work*. Paris: OECD Publishing. May.

Olafsson, S., Daly, M., Kangas, O. & Palme, J. (2018): *Welfare and the Great Recession: A comparative study*. Oxford: Oxford Scholarship Online.

Rodríguez Cabrero, G. (ed.) (2015): *ESPN Thematic Report on Minimum Income Schemes: Spain*. Brussels: European Commission.

SiiS-Centro de Documentación y Estudios (2019): *Deducciones fiscales reembolsables: Revisión internacional*. Donostia: Fundación Eguía Careaga.

Thaler, Richard & Sunstein, Cass (2009). *Nudge. Improving Decisions About Health, Wealth, and Happiness* (New Haven, Yale University Press).

Titmuss, Richard (1987). *The Philosophy of Welfare* (London, Allen & Unwin).
Esping-Andersen et al. *Why We Need a New Welfare State*. Oxford: Oxford University Press. pp. 26-67.

Van Parijs, P. y Vanderborght, Y. (2017): *Basic income: a radical proposal for a free society and a sane economy*. Harvard: Harvard University Press.

Widerquist, K., Noguera, J. A, Vanderborght, Y. & De Wispelaere, J. (eds.) (2013); *Basic Income: An Anthology of Contemporary Research*. Oxford: Wiley-Blackwell.

Zalakain, J. (2014): "El papel de los sistemas de garantía de ingresos en el abordaje de la pobreza en el empleo: la experiencia del país vasco", *Lan Harremanak*, 31: 36-62.

Zalakain, J. (2019): "La fiscalización de las políticas sociales: funcionamiento e impacto de las deducciones fiscales reembolsables". *Zerbitzuan*, 68.

Programari

Cobert per la UAB